СТОПАНСКА АКАДЕМИЯ „Д. А. ЦЕНОВ” – Свищов
Факултет „Производствен и търговски бизнес”
Катедра „Икономика и управление на туризма”

МЕЖДУНАРОДНА НАУЧНОПРАКТИЧЕСКА КОНФЕРЕНЦИЯ

ТУРИЗМЪТ В НОВОТО ХИЛЯДОЛЕТИЕ – СЪСТОЯНИЕ И ПЕРСПЕКТИВИ

Сборник с доклади

Академично издателство „Ценов“
Свищов
2019

ОРГАНИЗАЦИОНЕН КОМИТЕТ

Почетен председател:
доц. д-р Иван Марчевски – Ректор на СА „Д. А. Ценов“ – Свищов

Председател:
доц. д-р Петя Иванова
Членове:
проф. д-р Марияна Божинова
проф. д.и.н. Милко Палангурски
доц. д-р Мариана Янева
доц. д-р Тихомир Личев
гл. ас. д-р Любка Илиева
гл. ас. д-р Любомира Тодорова
гл. ас. д-р Павлин Павлов

МЕЖДУНАРОДЕН РЕДАКЦИОНЕН СЪВЕТ

Председател:
проф. д-р Марияна Божинова – (България)
Членове:
проф. д-р Лариса Корганашвили (Грузия)
проф. д-р Алфред А. Розенблум (САЩ)
проф. д-р Алфонсо Варгас (Испания)
доц. д-р Петя Иванова (България)
доц. д-р Мариана Янева (България)
доц. д-р Татяна Манастерска (Полша)
доц. д-р Ю-Чен Чанг (Тайван)
доц. д-р Сергей Илькевич (Русия)
доц. д-р Насирли Бейтулла (Азербайджан)

Технически секретар – Емилия Станева

ISBN 978-954-23-1764-7

СЪДЪРЖАНИЕ

Доц. Петя Иванова
Вместо предговор 9

Пленарен доклад
Проф. М. Божинова
АКТУАЛНИ АСПЕКТИ НА УПРАВЛЕНИЕТО НА ТУРИСТИЧЕСКАТА ДЕСТИНАЦИЯ И БЪЛГАРСКАТА ПРОЕКЦИЯ 13

ТУРИСТИЧЕСКИ ПРОДУКТ И ИНОВАЦИИ

Prof. Andrey Zahariev, Assoc. Prof. Stoyan Prodanov, Head Assist. Prof. Emil Tsanov, PhD, Assist. Prof. Stefan Prodanov, PhD; Mariana Moneva-Dauo, Phd Student
PROJECT NOVAE AND INTERREG PROGRAMME – A NEW APPROACH FOR DEVELOPMENT OF THE LOWER DANUBE TOURIST DESTINATION 27

Доц. д-р Петя Иванова, докторант Симеон Симеонов
ХАРАКТЕРИСТИКА НА ТУРИСТА, ПРАКТИКУВАЩ КУЛИНАРЕН ТУРИЗЪМ 36

Доц. д-р Иванка Николова
ВЪЗМОЖНОСТИ ЗА НАРАСТВАНЕ НА ПРИХОДИТЕ В ХОТЕЛИЕРСТВОТО 45

Доц. д-р Снежинка Кадиева
НЯКОИ НОВИ КОНЦЕПЦИИ ЗА ХОТЕЛИТЕ НА БЪДЕЩЕТО 53

Доц. д-р Ваня Василева, Йорданка Марчева
СЪВРЕМЕННИ ОСОБЕНОСТИ В РАЗВИТИЕТО НА РЕСТОРАНТЬОРСТВОТО В КИПЪР 62

Доц. д-р Снежана Иванова, Александрина Енева
ИНОВАЦИИТЕ В НОВИЯ ТУРИСТИЧЕСКИ СВЯТ 70

Доц. д-р Катя Илиева
РЕСУРСИТЕ НА СОЛЕНИТЕ ЕЗЕРА В АКВАТОРИЯТА НА БУРГАС И РОЛЯТА ИМ В РАЗВИТИЕТО НА АЛТЕРНАТИВНИ ВИДОВЕ ТУРИЗЪМ В РЕГИОНА 81

Гл. ас. д-р Любка Илиева
ИЗСЛЕДВАНЕ НА ИНСТРУМЕНТИТЕ ЗА ВЪЗДЕЙСТВИЕ
ВЪРХУ ИМИДЖА НА ТУРИСТИЧЕСКАТА ДЕСТИНАЦИЯ 91

Доктор Никола Гайдаров, докторант Ралица Георгиева
СПЕЦИАЛИЗИРАНИ ПРОДУКТИ НА ТУРОПЕРАТОРИТЕ
ПО ДЕЛОВИ И ХАЗАРТЕН ТУРИЗЪМ 98

Ст. преп. Маргарита Панчева
С ГРИЖА ЗА КЛИЕНТА ПРИ ПОДГОТОВКАТА И ПРОВЕЖДАНЕТО
НА ОРГАНИЗИРАНИ ОБИКОЛНИ ПЪТУВАНИЯ ИЗ БЪЛГАРИЯ,
ПРЕДНАЗНАЧЕНИ ЗА ФРЕНСКИ ТУРИСТИ.....108

Преп. д-р Севджан Сабриева
СЪВРЕМЕННО СЪСТОЯНИЕ НА ТУРИСТИЧЕСКАТА
ИНФРАСТРУКТУРА В ЮГОЗАПАДЕН РАЙОН ЗА ПЛАНИРАНЕ 117

Докторант Данаил Алеков
ДИНАМИЧНИ И СТАЦИОНАРНИ ТУРИСТИЧЕСКИ ПРОГРАМИ.....124

Докторант Илиян Дуков
ДЕТЕРМИНАНТИ НА ПОТРЕБИТЕЛСКОТО ТЪРСЕНЕ НА
ОРГАНИЗИРАНИ ЕДНОДНЕВНИ ПЕШЕХОДНИ ЕКСКУРЗИИ.....133

Mohamed Mostafa Albaz
THE ROLE OF SMART HUMAN RESOURCES IN IMPROVING THE
EFFICIENCY OF LOGISTICS INVESTMENT IN SMEs 141

ТУРИСТИЧЕСКИ БИЗНЕС И ПРЕДПРИЕМАЧЕСТВО

Доц. д-р Генка Рафаилова
ВЗАИМОВРЪЗКА МЕЖДУ КРЕАТИВНОТО ПРЕДПРИЕМАЧЕСТВО
И ТУРИЗМА В БЪЛГАРИЯ 151

Доц. д-р Мария Станкова
ВЪЗМОЖНОСТИ НА ИНДУСТРИЯТА НА ТУРИЗМА ЗА СОЦИАЛНО
ПРЕДПРИЕМАЧЕСТВО 161

Доц. д-р Еленита Великова
АНАЛИЗ НА ВЪЗМОЖНОСТИТЕ ЗА УДЪЛЖАВАНЕ НА СЕЗОНА
В БЪЛГАРСКИТЕ ТУРИСТИЧЕСКИ КУРОРТИ.....169

Gordana Stojmenović, проф. д-р Любчо Варамезов
ОПИТЪТ НА СРЪБСКИТЕ ПРОИЗВОДСТВЕНИ КОМПАНИИ
В LEAN ПРОИЗВОДСТВОТО.....179

Доц. д-р Светослав Илийчовски, доц. д-р Ася Панджерова
СРАВНИТЕЛЕН АНАЛИЗ НА НЕОБХОДИМИТЕ ПРЕДПРИЕМАЧЕСКИ КОМПЕТЕНЦИИ ЗА РАЗВИТИЕ НА ЖЕНСКО ПРЕДПРИЕМАЧЕСТВО В ИТАЛИЯ, АНГЛИЯ И БЪЛГАРИЯ 187

Гл. ас. д-р Галя Кушева
АНАЛИЗ НА ДЕЙНОСТТА НА МЕСТАТА ЗА НАСТАНЯВАНЕ В КУРОРТЕН КОМПЛЕКС ПАМПОРОВО ПРЕЗ ЗИМНИЯ ТУРИСТИЧЕСКИ СЕЗОН ЗА ПЕРИОДА 2017-2019 г. 195

Гл. ас. д-р Венцислав Перков
ДИНАМИКА НА СЕЗОННОСТТА В ТУРИСТИЧЕСКИЯ БИЗНЕС 203

Гл. ас. д-р Илияна Кръстева
ВЪЗМОЖНОСТИ И ПЕРСПЕКТИВИ ЗА РАЗВИТИЕ НА ВИНЕНИЯ ТУРИЗЪМ В БЪЛГАРИЯ 211

Гл. ас. д-р Цветелина Кабакчиева
ИНОВАТИВНОСТ В ТУРИСТИЧЕСКИТЕ ФИРМИ 218

Ас. д-р Любомира Тодорова
ПРОЯВЛЕНИЕ НА СИВАТА ИКОНОМИКА В ТУРИСТИЧЕСКИЯ СЕКТОР НА Р. БЪЛГАРИЯ 227

Ас. д-р Павлин Павлов
ПЕРСПЕКТИВИ ЗА РАЗВИТИЕ НА ВИНЕНИЯ ТУРИЗЪМ В БЪЛГАРИЯ 234

Ас. д-р Пламен Петров
ДИНАМИКА В РАЗВИТИЕТО НА ТУРИЗМА В БЪЛГАРИЯ – ТЕНДЕНЦИИ ЗА ПЕРИОДА 2014 – 2019 ГОДИНА 241

Асен Божиков
КИБЕРАТАКИТЕ – СЪЩЕСТВЕНО ПРЕДИЗВИКАТЕЛСТВО ПРЕД ХОТЕЛИТЕ В ДИГИТАЛНАТА ЕРА 248

Докторант Таня Рисемова
ВЪЗМОЖНОСТИ ЗА ПОДОБРЯВАНЕ НА ИКОНОМИЧЕСКОТО РАЗВИТИЕ НА БЪЛГАРСКИ ОБЩИНИ ПО ТЕЧЕНИЕТО НА ДОЛЕН ДУНАВ 256

Докторант Жаклин Коен
ПРОЦЕСНО УПРАВЛЕНИЕ В ХОТЕЛИЕРСТВОТО ЗА УСЪВЪРШЕНСТВАНЕ ОПЕРАЦИИТЕ В ПРЕДЕН ОФИС 264

Докторант д-р Владимир Бойчев
МЕДИЦИНСКИ ИЛИ МЕДИКАМЕНТОЗЕН ТУРИЗЪМ – ВЪЗМОЖНОСТИ И ПЕРСПЕКТИВИ 272

Докторант Зорница Златанова
МАРКЕТИНГОВИ ИЗСЛЕДВАНИЯ ПРИ ОЦЕНКА НА ТУРИСТИЧЕСКИ КОМПАНИИ, ОТНОСНО ПРИЛОЖЕНИЕТО НА ИНТЕРНЕТ МАРКЕТИНГА 281

ФИНАНСОВИ, ОТЧЕТНИ, ЗАСТРАХОВАТЕЛНИ И СОЦИАЛНИ ВЪПРОСИ НА ТУРИЗМА

Доц. д-р Людмил Найденов, гл. ас. д-р Марияна Павлова-Бънова
МЕСТНИ ДАНЪЦИ И ЕФЕКТИВНОСТ НА ТУРИСТИЧЕСКИЯ БИЗНЕС 291

Доц. д-р Маргарита Шопова
СТАТИСТИЧЕСКИ АНАЛИЗ НА РЕГИОНАЛНИТЕ РАЗЛИЧИЯ В ДЕЙНОСТТА НА МЕСТАТА ЗА НАСТАНЯВАНЕ НА ТУРИСТИ 301

Доц. д-р Галя Иванова - Кузманова
ПРОБЛЕМИ ПРИ СЧЕТОВОДНОТО ОТЧИТАНЕ НА РАЗХОДИТЕ ЗА БЕЗПЛАТНА ХРАНА В ТУРИСТИЧЕСКИТЕ ПРЕДПРИЯТИЯ 311

Ас. д-р Йордан Стефанов Йорданов
ПРОБЛЕМИ ПРИ ПЕНСИОННОТО ОСИГУРЯВАНЕ НА ЗАЕТИТЕ В ТУРИЗМА 318

Изследовател д-р Александрина Александрова АНАЛИЗ НА БАЗИСНИ ПОКАЗАТЕЛИ ОТНОСНО ТУРИЗМА В СТРАНИТЕ ЧЛЕНКИ НА ЕВРОПЕЙСКИЯ СЪЮЗ 326

Докторант Росен Колев
НЕОБХОДИМОСТ ОТ НОВИ ПОДХОДИ ПРИ КАЛКУЛИРАНЕТО НА СЕБЕСТОЙНОСТТА 334

Докторант Димчо Шопов
ВЛИЯНИЕ НА ВИСОКАТА ДЪРЖАВНА ЗАДЛЪЖНЯЛОСТ ВЪРХУ ТУРИСТИЧЕСКАТА ИНДУСТРИЯ НА СТРАНИТЕ ОТ ЕС 342

Докторант Борислава Славова-Петкова
СОЦИАЛЕН ТУРИЗЪМ В БЪЛГАРИЯ 351

МАРКЕТИНГОВИ, ТЪРГОВСКИ И УПРАВЛЕНСКИ АСПЕКТИ НА ТУРИЗМА

Проф. д-р Светла Ракаджийска
СИМВОЛИКА И КОМУНИКАЦИЯ ЗА ПОЗИЦИОНИРАНЕ НА ТУРИСТИЧЕСКА ДЕСТИНАЦИЯ.....359

Проф. д-р Стоян Маринов, д-р Галина Илиева
ТУРИСТИЧЕСКО ТЪРСЕНЕ НА ОБЩИНА НЕСЕБЪР КАТО ТУРИСТИЧЕСКА ДЕСТИНАЦИЯ.....368

Доц. д-р Иван Марчевски, доц. д-р Ваня Григорова
МАРКЕТИНГОВИТЕ МРЕЖИ ОТ ФИРМИ – СЪВРЕМЕННА ТЕНДЕНЦИЯ В ХОТЕЛИЕРСТВОТО В БЪЛГАРИЯ 375

Assoc. Prof., PhD Tatiana Manasterska, The President Stanislaw Wojciechowski
MANAGING AND MEETING THE DEMANDS OF OLDER TOURIST MARKET.....384

Доц. д-р Галина Захариева
ПРИНОС НА ТУРИСТИЧЕСКИТЕ УСЛУГИ ЗА РАЗВИТИЕ НА НАЦИОНАЛНАТА ИКОНОМИКА 390

Доц. д-р Искра Пантелеева
СТРАТЕГИЯ ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА ЧОВЕШКИТЕ РЕСУРСИ В ТУРИЗМА – НЯКОИ МЕТОДИКО-ОРГАНИЗАЦИОННИ ВЪПРОСИ..398

Доц. д-р Мариана Янева, доц. д-р Николай Цонев
КОНСУЛТАНТСКА ОЦЕНКА НА ПОТЕНЦИАЛА ЗА РАЗВИТИЕ НА ТУРИСТИЧЕСКИ РАЙОН 404

Доц. д-р Соня Алексиева, Росен Петков
КОНКУРЕНТНО ПРЕДИМСТВО НА УСТОЙЧИВОТО ХРАНЕНЕ В ХОТЕЛИЕРСТВОТО – ПОТРЕБИТЕЛСКИ ПОЛЗИ, ПРОБЛЕМИ И ТЕНДЕНЦИИ.....414

Доц. д-р Иван Желев
ВЗАИМООТНОШЕНИЯ НА ЗАИНТЕРЕСОВАНИТЕ СТРАНИ ПРИ ФАСИЛИТИ МЕНИДЖМЪНТА НА ХОТЕЛИТЕ В БЪЛГАРИЯ.....423

Доц. д-р Пенка Горанова
КОНЦЕПЦИЯ ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА ХОТЕЛСКИ КОМПЛЕКС.....431

Доц. д-р Анатолий Асенов, докторант Зорница Крумова
ПРОБЛЕМИ И ПРЕДИЗВИКАТРЕЛСТВА И ПРЕД ЛИДЕРСТВОТО В ТУРИСТИЧЕСКИЯ СЕКТОР.....439

Гл. ас. д-р Емил Николов
ПОЗИТИВНИ ЕФЕКТИ ОТ ИНТЕГРИРАНЕТО НА КОРПОРАТИВНАТА СОЦИАЛНА ОТГОВОРНОСТ В ПРЕДПРИЯТИЯТА ОТ ТУРИСТИЧЕСКАТА ИНУДСТРИЯ НА БЪЛГАРИЯ 447

Гл. ас. д-р Маргарита Мишева
ЕЛЕКТРОННА ТЪРГОВИЯ В ТУРИЗМА – ПРОБЛЕМИ, ТЕНДЕНЦИИ, ПЕРСПЕКТИВИ.....454

Гл. ас. д-р Надежда Веселинова
ГЪВКАВОТО ЛИДЕРСТВО – ФАКТОР ЗА УСПЕШНИ ПРОЕКТИ В ТУРИЗМА 462

Гл. ас. д-р Зоя Иванова
ФОРМИРАНЕ ПОВЕДЕНИЕТО НА ЧОВЕШКИТЕ РЕСУРСИ В ТУРИСТИЧЕСКИТЕ ПРЕДПРИЯТИЯ 468

Гл. ас. д-р Милен Динков
СТРАТЕГИЧЕСКО УПРАВЛЕНИЕ НА ТУРИСТИЧЕСКИТЕ ДЕСТИНАЦИИ.....475

Гл. ас. д-р Галя Георгиева, гл. ас. д-р Иван Маринов
ТЕНДЕНЦИИ В РАЗВИТИЕТО НА МЕЖДУНАРОДНИЯ ТУРИЗЪМ В БЪЛГАРИЯ.....483

Гл. ас. д-р Тихомир Върбанов
ТЕОРЕТИЧНИ МОДЕЛИ ЗА ОЦЕНКА НА КОНКУРЕНТОСПОСОБНОСТТА НА ТУРИСТИЧЕСКАТА ДЕСТИНАЦИЯ.....491

Гл. ас д-р Светослав Калейчев
ИДЕНТИФИЦИРАНЕ НА ПОЛОЖИТЕЛНОТО ВЗАИМОДЕЙСТВИЕ МЕЖДУ РОБОТИЗАЦИЯТА И ТУРИСТИЧЕСКИЯ МАРКЕТИНГ.....499

Ас. д-р Бойчо Бойчев
ОРГАНИЗАЦИОННО-УПРАВЛЕНСКИ СТРУКТУРИ В ТУРИСТИЧЕСКИЯ БИЗНЕС 507

Доктор Веселина Портарска
МОДЕЛ ЗА УПРАВЛЕНИЕ И РАЗВИТИЕ НА РАЙОН РИЛА-ПИРИН, С ЛОКАЦИЯ БАНСКО 515

Докторант Александър Димитров
ПРЕДИМСТВА НА МОБИЛНАТА ТЪРГОВИЯ (M-COMMERCE) В СЪВРЕМЕННОТО ХОТЕЛИЕРСТВО.....525

Д-р Мирослав Кръстев, ас. д-р Калоян Цветков
ОЦЕНКА НА ПОТРЕБИТЕЛСКИТЕ НАГЛАСИ ПРИ ПОСЕТИТЕЛИТЕ НА НЕДВИЖИМИ КУЛТУРНИ ЦЕННОСТИ.....534

Докторант Кристина Георгиева
ПРЕДИЗВИКАТЕЛСТВА ПРЕД ПОЗИЦИОНИРАНЕТО НА ТУРИСТИЧЕСКА ДЕСТИНАЦИЯ БЪЛГАРИЯ.....543

Докторант Йоана Огнянова
ВЛИЯНИЕ НА БРАНДИНГА НА КУЛИНАРНАТА ДЕСТИНАЦИЯ ВЪРХУ МОТИВАЦИЯТА НА ТУРИСТИТЕ.....551

Докторант Ирина Карадакова
ИЗМЕРЕНИЯ НА ЛОЯЛНОСТТА В ТУРИЗМА.....557

Докторант Ивайло Иванов
АКТУАЛНИ ТЕНДЕНЦИИ В РАЗВИТИЕТО НА ХОТЕЛСКИТЕ ОНЛАЙН РЕЗЕРВАЦИОННИ СИСТЕМИ.....566

Докторант Нина Костадинова
ЛИДЕРЪТ – КЛЮЧОВ ФАКТОР ЗА ЕФЕКТИВНОСТ НА ЕКИПНАТА РАБОТА В ТУРИСТИЧЕСКИТЕ ОРГАНИЗАЦИИ.....575

ПРАВНИ, ИСТОРИЧЕСКИ И КУЛТУРНИ ИЗМЕРЕНИЯ НА ТУРИЗМА

Проф. д-р Таня Парушева
ОПАЗВАНЕ И СЪХРАНЯВАНЕ НА РЕСУРСИТЕ НА КУЛТУРНИЯ ТУРИЗЪМ ЗА БЪДЕЩЕТО.....583

Доц. д-р Тихомир Личев
РАЗВИТИЕ НА КУЛТУРНИЯТ И КУЛТУРНО ПОЗНАВАТЕЛЕН ТУРИЗЪМ ПО ДУНАВСКОТО КРАЙБРЕЖИЕ.....589

Доц. д-р Милена Стоянова, доц. д-р Ивайло Владев
СКАЛНИТЕ МАНАСТИРИ В СЕВЕРОИЗТОЧНА БЪЛГАРИЯ КАТО ТУРИСТИЧЕСКИ ОБЕКТИ ЗА РАЗВИТИЕ НА КУЛТУРЕН И РЕЛИГИОЗЕН ТУРИЗЪМ.....597

Доц. д-р инж. Стойна Цвяткова, маг. Емилия Маринова
ПОТРЕБИТЕЛСКО ТЪРСЕНЕ И НЕОБХОДИМОСТ ОТ СЪЗДАВАНЕ НА ИНОВАТИВЕН МОДЕЛ ЗА ИНТЕГРИРАН ТУРИСТИЧЕСКИ ПРОДУКТ В СВИЩОВ, С ЕЛЕМЕНТИ НА КУЛТУРЕН, ДУХОВЕН И РЕЛИГИОЗЕН ТУРИЗЪМ.....605

Dr. Mahmoud Khalifa, Assoc. Prof
THE ANALYSES OF PUBLIC POLICIES FOR THE REVITALIZATION OF THE TOURISM SECTOR IN EGIPT AFTER THE 30th OF JUNE REVOLUTION....614

Д-р Константин Григоров
МЕСТНИ ОРГАНИ ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА ТУРИЗМА И ТЕХНИТЕ КОМПЕТЕНЦИИ 620

ПРОСТРАНСТВЕНИ И ЕКОЛОГИЧНИ ВЪПРОСИ НА ТУРИЗМА

Проф. д-р Константин Калинков
ОСНОВА ЗА УСТОЙЧИВО РАЗВИТИЕ НА ТЕРИТОРИЯТА НА БЪЛГАРСКИТЕ ЧЕРНОМОРСКИ КУРОРТИ 629

Доц. д-р Петя Иванова
УСТОЙЧИВО РАЗВИТИЕ НА ТУРИЗМА ЧРЕЗ РЕАЛИЗИРАНЕ НА ПРОЕКТИ 640

Доц. д-р Марина Николова
УСТОЙЧИВ ТУРИЗЪМ В БЪЛГАРСКИТЕ ЗАЩИТЕНИ ЗОНИ И ТЕРИТОРИИ 651

Доц. д-р Иван Килимперов, доц. д-р Красимир Александров
ВЪЗМОЖНОСТИ И ПРЕЧКИ ПРЕД РАЗВИТИЕТО НА СПЕЦИАЛИЗИРАНИ ВИДОВЕ ТУРИЗЪМ НА ТЕРИТОРИЯТА НА ТУРИСТИЧЕСКИ РАЙОН „ТРАКИЯ“ 658

Гл. ас. д-р Нели Веселинова, проф. д-р Веселин Бояджиев
ТУРИЗЪМ, РУРАЛИЗЪМ И ДЕМОГРАФСКАТА КАТАСТРОФА 664

Гл. ас. д-р Румен Недков
ВЪЗМОЖНОСТИ ЗА РАЗВИТИЕ НА ТУРИЗМА В ОБЩИНА СВОГЕ 673

Гл. ас. д-р Явор Станев
РАЗВИТИЕ НА ИНДУСТРИАЛНИЯ СЕКТОР ПРЕЗ ПОГЛЕДА НА ЖИВУЩИТЕ В КРАЙДУНАВСКИЯ РЕГИОН 680

Докторант Иво Балевски
СЕЛСКИЯТ ТУРИЗЪМ В БЪЛГАРИЯ - ЕДНА РАЗЛИЧНА ГЛЕДНА ТОЧКА....686

Докторант Владо Божилов
ДОБРИ ПРАКТИКИ В „ЗЕЛЕНА“ ПОЛИТИКА В ХОТЕЛИЕРСТВОТО..693

ИЗСЛЕДВАНИЯТА И ПРЕПОДАВАНЕТО В ОБЛАСТТА НА ТУРИЗМА

Доц. д-р Александр Аверин
DIGITAL-СТРАТЕГИИ ПРОДВИЖЕНИЯ ОБРАЗОВАТЕЛЬНЫХ ПРОГРАММ ПОДГОТОВКИ КАДРОВ ИНДУСТРИИ СПОРТА И ТУРИЗМА 703

Старший преподаватель Юлия Иванова
ОСОБЕНОСТИ ФОРМИРОВАНИЯ ИМИДЖА И ПРОДВИЖЕНИЯ УНИВЕРСИТЕТОВ ТУРИСТКОГО ПРОФИЛЯ НА МЕЖДУНАРОДНОМ РЫНКЕ ОБРАЗОВАТЕЛЬНЫХ УСЛУГ 711

Доц. д-р Ирена Емилова
МЕТОДЪТ „АНАЛИЗ НА СЛУЧАЙ“ ПРИ ПОДГОТОВКАТА ПО ДИСЦИПЛИНАТА „ЕКОТУРИЗЪМ И ИНФРАСТРУКТУРА“..... 719

Докторант Стилияна Басмаджиева
РАЗРАБОТВАНЕ НА МЕТОДОЛОГИЧНА РАМКА ЗА АНАЛИЗ НА МАКРОУПРАВЛЕНИЕТО НА ЗДРАВНИЯ ТУРИЗЪМ В БЪЛГАРИЯ 724

Жилкова Ю. В., Макаренко З. В.
К ВОПРОСУ ОБ ОБРАЗОВАТЕЛЬНОМ ЗНАЧЕНИИ ЭКСКУРСИИ 734

СТУДЕНТСКИ НАУЧНИ ДОКЛАДИ

Магистър Невена Руменова Лясковa
МУЗЕИТЕ НА ВЕЛИКО ТЪРНОВО - ОТ МИНАЛОТО ДО НОВОТО ХИЛЯДОЛЕТИЕ..... 749

Бакалавър, Анжелина Василева
РАЗКРИВАНЕ НА ПОТЕНЦИАЛ ЗА ТУРИСТИЧЕСКИ АТРАКЦИИ В ПРИРОДНО-КЛИМАТИЧНИТЕ И КУЛТУРНО-ИСТОРИЧЕСКИ ДАДЕНОСТИ НА ГРАД СВИЩОВ 755

Студент Петя Костова
ИКОНОМИКАТА НА ПРЕЖИВЯВАНИЯТА И НЕЙНОТО ВЪЗДЕЙСТВИЕ ВЪРХУ ТУРИЗМА 762

Студент Фелия Попова
ПРИЛОЖЕНИЕ НА ДИГИТАЛНИЯ МАРКЕТИНГ В ТУРИЗМА..... 769

Студент Марта Лазарова
ТЕНДЕНЦИИ И ПЕРСПЕКТИВИ В ТУРИЗМА..... 776

МЕЖДУНАРОДНА НАУЧНОПРАКТИЧЕСКА
КОНФЕРЕНЦИЯ

ТУРИЗМЪТ В НОВОТО ХИЛЯДОЛЕТИЕ – СЪСТОЯНИЕ И ПЕРСПЕКТИВИ

Свищов, 11-12 октомври 2019 г.

Сборник с доклади

Конференцията е посветена на 10-годишнината от създаването на специалност „Икономика на туризма“ в Стопанска академия „Д. А. Ценов” – Свищов

ISBN 978-954-23-1764-7

Издателство и печат: Академично издателство „Ценов”
Свищов, ул. Градево № 24

ВЪЗМОЖНОСТИ ЗА ПОДОБРЯВАНЕ НА ИКОНОМИЧЕСКОТО РАЗВИТИЕ НА БЪЛГАРСКИТЕ ОБЩИНИ ПО ТЕЧЕНИЕТО НА ДОЛЕН ДУНАВ

Докторант Таня Иванова Рисемова
Стопанска академия „Д. А. Ценов“ – Свищов
катедра „Обща теория на икономиката“

Резюме: *В настоящия доклад е направен сравнителен анализ на общините Свищов, Русе, Тутракан и Силистра. Разработката представлява научно изследване и анализиране на емпирични данни на базата на икономически показатели - заетост, безработица, средногодишна работна заплата, брутна продукция, нетни приходи от продажби, разходи за придобиване на ДМА, преки чуждестранни инвестиции, финансово състояние и устойчивост.*

Целта на изследването е: анализ на Дунавската стратегия, като възможност за развитие на общините от Долен Дунав, анализ на Регионален план за развитие на Северен централен район от ниво 2, Регионален социално-икономически анализ на общините от Долен Дунав, като предпоставка за подобряването на икономическото им развитие.

На базата на извършения анализ са направени съответните изводи и препоръки свързана с възможностите за подобряване на икономическото развитие на български общини по течението на Долен Дунав

Ключови думи*: Дунав, Дунавска стратегия, Регионален план за развитие на Северен централен район от ниво 2, икономическо развитие, Свищов, Русе, Тутракан, Силистра*

1. Въведение

Икономическия растеж на всяка страна е пряко свързан с развитието на отделните региони. Целта е да се постигне бъдещо интегриране на районите по поречието на Долен Дунав, подобряване на инвестиционната среда, необходимост от повече икономическа самостоятелност, създаване на благоприятна среда за сътрудничество и пълно разгръщане на потенциала в района.

Възможност за икономическо развитие е изпълнението на Дунавската стратегия която обхваща 14 държави, с население от 100 милиона души, което е една пета от населението на ЕС.

Обект на изследване е Северният централен район включващ областите Велико Търново, Габрово, Русе, Силистра и Разград, като с национално и международно значение са общините Русе, Свищов, Тутракан и Силистра. Разглежда се Регионалния план за развитие на Северен централен район от ниво 2 /NUTS 2/ за периода 2014-2020 г., разработен в съответствие с постановките на национална стратегия за регионално развитие 2012-2022 г. и тези , заложени в Националната програма за развитие на „България 2020“. В по-широк контекст, регионалния план отчита приоритетите и целите на Стратегията „Европа 2020“ и се съобразява с еволюцията на кохезионната политика на Европейския съюз.

Предмет на изследване са микро и макроикономическите показатели на общините Свищов, Русе, Тутракан, Силистра и възможностите за подобряване на икономическото им развитие.

2. Долен Дунав – еврорегион за стратегическо икономическо развитие

2.1. Река Дунав и Стратегията на ЕС за Дунавския регион (EUSDR)

Дунав е втората по дължина река в Европа след р. Волга. Тя е единствената голяма река в Европа, която тече в посока от запад на изток. Река Дунав минава през 10 държави: Германия, Австрия, Словакия, Унгария, Хърватия, Сърбия, България, Румъния, Молдова и Украйна. Басейнът ѝ заема общо 817 000 km^2.

С цел да посрещнат нуждите на регионите, държавите обединяват усилията си чрез макрорегионални стратегии. ***Стратегията на ЕС за Дунавския регион (EUSDR)*** е втората макрорегионална стратегия, която беше официално стартирана от Европейската комисия и одобрена от Европейския съвет през 2011 г.

За координатори на Приоритетна област 3 Насърчаване на културата, туризма и контакта между хората са определени страните България и Румъния, а Европейската Комисия се подпомага от национални центрове за контакт, като в България това е Министерството на регионалното развитие и благоустройството. На свой ред, Министерството на туризма е водеща институция в партньорство с Румъния, като същевременно е инициатор на дейности и проекти по изпълнението ѝ на национално и транс-национално равнище.

2.2. Регионален план за развитие на Северен централен район от ниво 2

Северен централен район от ниво 2 обхваща 13.49% от територията на България – 14 974 км, 5 области /Велико Търново, Габрово, Разград, Русе, Силистра/ и 36 общини. Той е бързо и устойчиво развиващ се европейски район, интегрална част от Дунавското пространство. Стратегически цели са: Икономическо сближаване, социално сближаване, териториално сближаване, опазване на околната среда, съобразно предизвикателствата на климатичните промени и прилагане на европейската национална стратегия.

Териториалното сближаване следва да се разбира като резултат от устойчивото активиране на общия потенциал на региона. ***Увеличаване на конкуреноспособността на региона*** ще бъде възможно чрез развитие на градовете. Чрез ***развитие и модернизация на всички видове транспортни системи***, достъпът до региона ще се подобри. ***Опазване и устойчиво използване на природното и културно наследство*** ще бъде в основата на идентичността на Северния централен район /СЦР/, както и в основата на стратегията за развитие на транспорта и туризма

3. Регионален социално-икономически анализ на общините от Долен Дунав – Свищов, Русе, Тутракан, Силистра

3.1. Заетост, безработица и средногодишна работна заплата

В община Свищов се забелязва тенденция на намаляване на броя на заетите по трудови правоотношения. Най-много заети има в сектор преработваща промишленост, следван от сектор Селско, горско и рибно стопанство, сектор Образование и сектор Търговия.

В община Свищов през месец април 2019 средното равнище на безработицата е 4.7%. През същия период на предходната година броят на безработните е бил 876 души или със 139 души повече от сегашния, а равнището е било 5.6 %.

Средногодишната работна заплата в община Свищов зависи от секторите които са свързани с държавния и общинския бюджет-образование и административни дейности. Сектор Търговия и преработваща промишленост осигурява доходи значително под средните в общината.

Най-много жители на община Тутракан са заети в микропредприятията и малките предприятия. Средните предприятия осигуряват около 21% от заетостта в общината. Секторът който осигурява най-

много работни места е Селско стопанство. Неговият дял през 2012 г. е над 31%.

Равнището на безработица следва общата тенденция за цялата страна. През 2019 г остава двойно по-високо от средното за страната.

Равнището на безработица за област Силистра през февруари 2019 г. е 12,6%, регистрираните безработни са 5743 от тях 207 заети, 46 учащи и 104 пенсионери

Област Силистра е на 25-то място в страната по показателя средна работна заплата. Това показват сравнителни данни на статистиката през четвъртото тримесечие на 2017 г.

3.2. Брутна продукция

Разпределението на предприятията в Тутракан показва, че преобладават микропредприятията. Микропредприятията демонстрират устойчив темп на нарастване в общия обем на произвежданата брутна продукция в общината. Разпределението на фирмите по сектори от икономически дейности в община Тутракан показва относително сходни дейности.

Най-голям дял в произведената брутна продукция в община Тутракан има сектор Селско стопанство-между 44.6 и 57.4%. Наблюдава се тенденция за рязко нарастване на обемите между 2009 и 2012 г.

Делът на всички сектори в общия обем брутна продукция остава устойчив, но намалява в общия обем - за сектор Преработваща промишленост от 30 до 16.7% за сектор Транспорт, складиране и съобщения от 16.5 до 11.1%. Икономическата криза се отрази значително на секторите Транспорт и Преработваща промишленост.

Най-високата средна стойност на брутната продукция на една фирма през 2012 г. има в сектор Транспорт, следван от секторите Селско стопанство и Преработваща промишленост.

3.3. Нетни приходи от продажби

Нетните приходи от продажби на човек от населението за община Тутракан са два пъти по-ниски от средната стойност за страната.

Разпределението на нетните приходи от продажби, произведена в община Тутракан според големината на предприятията за периода 2008-2012 г., показва че микро и средните предприятия участват предимно равностойно в общия обем на нетните приходи о продажби в местната икономика. Средните предприятия произвеждат 1/5 от продажбите в общината.

Разпределението на НПП по сектори от икономически дейности за периода 2008-2012 показва, че най-голям дял от НПП реализира сектор Селско Стопанство, следван от секторите Търговия, Преработваща промишленост и Транспорт.

В община Свищов анализът на данните за нетни приходи от продажби очертава, че водещи функции в общината имат промишлеността и търговията. Селското стопанство е на трето място. Туристическите функции на общината едва сега започват да се използват пълноценно.

Промишлеността реализира 59,1% от приходите от продажби, ангажира 43,7% от общите заети лица и разполага с 79,5% от изградената материална база в община. Общината формира 51% от нетните приходи на добивната промишленост и 19,8 от приходите на преработващата промишленост в областта.

3.4. Разходи за придобиване на дълготрайни материални активи /ДМА/ и преки чуждестранни инвестиции

В община Свищов се наблюдава неравномерност при разходите за придобиване на ДМА като пикът е през 2011 - 139 328 хил. лв. и се дължи на инвестиции в селското стопанство /69%/, преработващата промишленост /7%/ и секторите търговия, хотелиерство и ресторантьорство“ /7%/. За 2012 г. са 66 247 хил. лв.

В община Тутракан стойностите на разходите за придобиване на ДМА силно намаляват от 2008 до 2010 г. Но през 2011 и 2012 г. се увеличават почти два пъти. Най-значими по обем са инвестициите в сектор Селско стопанство. Инвестициите в сектор Преработваща промишленост възстановяват нивата си преди икономическата криза.

Основни инвестиции са в машини, производствено оборудване и апаратура вкл. Транспортни средства. Инвестициите в земя, сгради, строителни съоръжения и конструкции са сравнително устойчиви.

Данните показват, че за периода 2010-2012 г. преките чуждестранни инвестиции са около 3% от преките чуждестранни инвестиции в област Силистра. В община Свищов чуждестранните преки инвестиции през 2012 г. в нефинансовите предприятия са 12 769.1 хил. евро.

За периода 2007-2009 г. Област Русе има повече от два пъти ръст на чуждестранните инвестиции. В периода до 2010 г. преките чуждестранни инвестиции нарастват всяка година, достигайки 363 млн. евро. Равнището на чуждестранни инвестиции отрежда Русе на осмо място в страната.

3.5. Финансово състояние и устойчивост

Общинския бюджет на община Тутракан за 2012 г. е в размер на 9 407 372 лв. като собствените приходи са в размер на 2 430 454 лв., или 25.8% от общите приходи. Стойностите на индикатора за финансова независимост е нисък, което показва че е необходим по завишен контрол от централните власти.

Финансовата устойчивост на общините се измерва посредством показатели: бюджетно салдо спрямо общите постъпления по отчет, размер на дълга като процент от собствените приходи и изравнителна субсидия. Агрегираната стойност на показателите за финансова устойчивост за 2011 са 100.63 точки, за 2012 г. - 100.97 точки. (ЕООД, 2014)

4. Перспективи за устойчиво икономическо развитие на общините от Долен Дунав

България участва активно в макрорегионалната стратегия на ЕС за развитие на Дунавския регион. Проектите, в подкрепа на Дунавската стратегия се реализират чрез изпълнението на всички програми, финансирани от европейските и структурни фондове, както и проектите от ТГС България-Румъния и България-Сърбия, както и тези по новата транснационална програма „Дунав“. Определените приоритетни области в План за действие на Дунавската стратегия включват: подобряване на мобилността и мултимодалността /вътрешни водни пътища/, насърчаване на по-устойчива енергия за постигане на национални цели, насърчаване на културата и туризма.

В периода 2014-2020 политиката за развитие на селските райони работи чрез специални тематични подпрограми. *Тематичната подпрограма за развитие на малките земеделски стопанства в Република България 2014-2020* предвижда специфично подпомагане на земеделските стопанства в размер до 100 дка, като на практика в нейния обхват попадат близо половината земеделски стопанства в община Тутракан, които обаче обработват едва около 1.35% от обработваемата земя в селскостопанския фонд на общината.

На територията на община Тутракан работи една от шестте месни инициативни рибарски групи в страната - МИРГ „Главиница -Тутракан - Сливо поле“. Дейността на групата е финансирана от Приоритетна ос №4 „Устойчиво развитие на рибарските области“ от оперативна програма за развитие на сектор „Рибарство“2007-2013 г.

Географското положение и наличието на възможности за лесно преминаване на границата с Румъния създават предпоставки за развитие на международен и селски туризъм, свързан с представянето на местни етнографски обичаи, както и тематични маршрути. *„Дунавски вело маршрут“* е проект, осъществен с финансовата подкрепа на ТГС Румъния-България 2007-2013 г. Разработени са седем маршрута, като под № 7 е включен участъка гр. Русе - гр. Силистра /гр. Русе - гр. Тутракан - с. Сребърна - гр. Силистра/.

Проект „Трансмариска“ и селище „Рибарска махала“ са финансирани от ОПРР за развитие на туристическия потенциал на региона чрез изграждане и маркетинг на високо конкурентен и устойчив интегриран туристически продукт с висока добавена стойност

Стратегическите цели за устойчивото икономическо развитие се осъществява на базата на структура на стратегическите част на Общинските планове за развитие. За община Свищов главната цел е постигане на интелигентен и устойчив икономически растеж с три подстратегически цели: стратегическа цел 1-икономически растеж, основан на знанието, иновациите; стратегическа цел-балансирано устойчиво развитие на територията и населените места, стратегическа цел 3-развитие на човешките ресурси.

IV. Заключение

В заключение можем да обобщим че главната целта е постигане на балансирано устойчиво развитие и повишаване качеството на живот чрез ефикасно и ефективно управление на потенциала на общините. Поддържане на добри икономически показатели-заетост, безработица, средно годишна работна заплата, брутна продукция, нетни приходи от продажби, разходи за придобиване на ДМА и преки чуждестранни инвестиции. В обобщение на засегнатите в разработката проблеми могат да се направят следните изводи:

1. Културно-историческото наследство и природните ресурси на общините ги поставят в благоприятно положение относно възможностите за достъп до източници на финансиране и развитие на туризма.
2. Подобряване на транспортната инфраструктура и качеството на представените от нея услуги, в това число достъпността до населените места, производствените зони и места за отдих и туризъм
3. Опазване на защитените територии и биоразнообразието, както и управление на зелената система в общините.

4. Насърчаване на предприемачеството и привличане на инвестиции, както и осъществяване на съвместни проекти със съседни общини за преодоляване на общи проблеми

V. ЛИТЕРАТУРА

Регионален план за развитие на Северен централен район за период 2014-2020 г., Министерство на регионално развитие

Попова, Л., Северен централен район, 2017

План за развитие на община Тутракан за периода 2014-2020

Област Силистра, регионални профили 2017

Област Русе, регионални профили 2017

Общински план за развитие на община Свищов 2014-2020

Общински план за развитие на община Силистра 2014-2020

Общински план за развитие на община Русе 2014-2020

Стратегията на ЕС за Дунавския регион в България и следващия програмен период 2014-2020, Министерството на регионалното развитие и благоустройство